

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Gedragstoornissen bij kinderen

Walter Matthys (2011)
Amsterdam: Hogrefe Uitgevers
119 pagina's
ISBN 9789079729449

Hogrefe Uitgevers heeft een aantal jaren geleden het initiatief genomen om een reeks over uiteenlopende stoornissen uit te brengen onder de noemer 'Diagnostiek en behandeling voor de professional'. Het boek *Gedragstoornissen bij kinderen* maakt deel uit van deze reeks. Voorbeelden van andere onderwerpen in deze reeks zijn diagnostiek en behandeling van dwangstoornissen, angststoornissen, bipolaire stoornissen, gehechtheid en trauma, hypochondrie, kinderen met overgewicht, traumatisch hersenletsel en de ziekte van Parkinson. Hoewel de auteurs verschillen per boek – dat kan ook bijna niet anders gezien de diversiteit aan onderwerpen –, staat ieder boek uit de reeks onder redactie van dezelfde groep hoogleraren verbonden aan Nederlandse universiteiten (Prof. Muris, Prof. Ponds, Prof. Swaab, Prof. Visser). Hogrefe Uitgevers geeft op hun website aan dat zij in alle boeken uit de reeks informatie over diagnostiek en behandelingen 'op begrijpelijke en gestructureerde wijze willen aanbieden aan psychologen, psychiaters en therapeuten'. Ook bieden zij per boek een online toets aan, waarmee de eigen kennis over ieder onderwerp besproken in deze reeks beoordeeld kan worden. Indien de toets behaald wordt, kan er een certificaat gedownload worden – dit laatste sluit mijns inziens goed aan bij de heersende toetsingscultuur en drang naar certificaten.

Maar dat terzijde, het nastreven van een begrijpelijk en gestructureerd boek is goed gelukt. De layout van het boek – vanaf nu richt ik mij primair op het boek over gedragsstoornissen bij kinderen – is helder en fris. In grijze blokken worden relevante casussen beschreven en/of puntsgewijze samenvattingen van aandachtspunten bij bijvoorbeeld de diagnostiek gegeven. Hoewel de aandachtspunten in de blokken algemeen zijn, probeert de auteur telkens expliciet een link te leggen met het kind met gedragsproblemen. Wat kun je bijvoorbeeld verwachten qua gedragingen en affect van een kind met een gedragsstoornis? In het blauw worden vervolgens kopjes van hoofdstukken en paragrafen

onderscheiden. Ook worden in de kantlijn van ieder hoofdstuk kernwoorden in blauwe inkt beschreven. Op die plaatsen worden in de tekst definities gegeven, zoals de definitie van delinquent gedrag of van agressief gedrag. Dit zorgt voor structuur. Het is wel jammer dat er in het boek daarnaast geen index van kernwoorden (met een verwijzing naar pagina's) opgenomen is, zodat de lezer nog gemakkelijker een specifieke definitie terug kan zoeken.

De hoofdstukken zijn verder helder geschreven en daarmee goed leesbaar. De literatuur is up-to-date. Inhoudelijk is het boek als volgt opgebouwd: hoofdstuk 1 betreft de beschrijving (en daarmee ook de afbakening) van de problematiek. DSM-classificaties als de oppositioneel-opstandige gedragsstoornis (in het Engels ook wel bekend als ODD) en conduct disorder worden daarbij besproken. In het boek wordt de term 'conduct disorder' vertaald als 'gedragstoornis'. Dit wekt enige verwarring bij de lezer, althans bij mij, omdat de overkoepelende term (voor ODD en conduct disorder samen) ook 'gedragstoornis' is. Ik vraag mij dan ook af waarom de auteur niet gekozen heeft voor de term 'antisociale gedragsstoornis' ter vertaling van laatstgenoemde DSM-classificatie.

In hoofdstuk 2 worden vervolgens de theorieën en modellen ter verklaring van de gedragsproblematiek besproken. Pre- en perinatale problematiek, temperament, erfelijkheid, de interactie met school, buurt en leeftijdsgenoten en gen-omgevingsinteracties worden hier onder meer besproken.

In hoofdstuk 3 komt de diagnostiek en indicatiestelling bij gedragsstoornissen aan de orde. Een hypothesesetend model van acht stappen wordt daarbij uitvoerig en helder besproken. Dit hoofdstuk is mijns inziens weinig ziektespecifiek en zou daarom met minimale aanpassingen ook in een boek over diagnostiek en indicatiestelling bij leerstoornissen zoals dyslexie, dyscalculie of ADHD, overgenomen kunnen worden. Verder worden er diverse instrumenten en/of tests genoemd ter ondersteuning van de diagnostiek bij kinderen en jeugdigen. De tests hebben veelal Engelse namen, met een verwijzing naar Engelstalige literatuur. Dit roept automatisch de vraag op in hoeverre deze tests al beschikbaar zijn voor de Nederlandstalige markt en wat de psychometrische kwaliteiten zijn van deze tests bij gebruik binnen ons taalgebied.

Hoofdstuk 4 en 5 gaan over de behandeling van en de aanpak bij gedragsstoornissen. De auteur maakt

Handvatten voor beginnend practicus in de gedragsproblematiek bij kinderen

hierbij onderscheid tussen de farmacotherapie, gedragstherapeutische trainingen in opvoedingsvaardigheden, cognitieve en systeeminterventies en de aanpak op school. Dit geeft de lezer een goed eerste overzicht van wat voor soort behandelingen er op dit moment voor gedragsstoornissen beschikbaar zijn. Daarnaast geeft het praktische handvatten, zoals: kinderen leren weinig van negatieve straffen, een opdracht moet niet van een (fysieke) afstand aan het kind gegeven worden, de opdracht mag niet vragend zijn en ook niet onvriendelijk geformuleerd worden. Echter, veel van deze adviezen zullen ook bruikbaar zijn voor kinderen in het algemeen. Wat mij bij deze hoofdstukken opvalt - en dat geldt ook

voor hoofdstuk 2 - is de stelligheid waarmee de hierbij behorende onderzoeksbevindingen gebracht worden. Met stelligheid bedoel ik te zeggen dat ik als lezer behoefte had aan een kritische noot. Hoe effectief zijn deze behandelingen nu eigenlijk (effect sizes ontbreken bijvoorbeeld veelal)? En hoe goed is de effectiviteit hiervan al onderzocht? In hoeverre is het werk in dezen evidence-based te noemen? Al met al een goed lezend boek dat een goede introductie geeft in een complexe problematiek en ook een (vooral beginnend) practicus handvatten geeft hoe om te gaan met deze problematiek.

Petra Hurks